

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету

29.10.2025 року,

протокол № 3

Ректор університету, голова вченої
ради університету, доктор юридичних
наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

29.10. 2025 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ГУМАНІТАРНА БЕЗПЕКА»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавра
за спеціальністю 035 Філологія
спеціалізацією 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
галузі знань 03 Гуманітарні науки

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИК:

Доцент
кафедри мовознавства
кандидат філософських наук, доцент

Віталій МУДРАКОВ

27.09.2025 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри мовознавства
27.09.2025 року, протокол 2

Завідувачка кафедри,
докторка педагогічних наук, професорка
27.09.2025 року

Ольга НАГОРНА

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка
27.09.2025 року

Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
22.10.2025 року, протокол 2

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
22.10.2025 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 3
2. Заплановані результати навчання	– 4
3. Програма навчальної дисципліни	– 7
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 7
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 7
4.2. Аудиторні заняття	– 8
4.3. Самостійна робота студентів	– 8
5. Методи навчання та контролю	– 8
6. Схема нарахування балів	– 9
7. Рекомендовані джерела	– 12
7.1. Основні джерела	– 12
7.2. Допоміжні джерела	– 13
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 13

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 03 Гуманітарні науки
2. Код і назва спеціальності	– 035 Філологія
3. Назва спеціалізації	– 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська
4. Назва дисципліни	– Гуманітарна безпека
5. Тип дисципліни	– Вибіркова
6. Код дисципліни	– ВК 2
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– Бакалавр
9. Курс / рік навчання	– Другий
10. Семестр	– Третій
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3/90
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 36
% від загального обсягу	– 40
лекційні заняття (годин)	–
% від обсягу аудиторних годин	–
практичні заняття (годин)	– 36
% від обсягу аудиторних годин	–
самостійна робота (годин)	– 54
% від загального обсягу	– 60
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	– 3
3) заочна форма навчання:	не передбачена
аудиторні заняття (годин)	– –
% від загального обсягу	– –
лекційні заняття (годин)	– –
% від обсягу аудиторних годин	– –
семінарські заняття (годин)	– –

% від обсягу аудиторних годин	–	–
самостійна робота (годин)	–	–
% від загального обсягу	–	–
тижневих годин:		–
аудиторних занять	–	–
самостійної роботи	–	–
12. Форма семестрового контролю	–	Залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	Інформаційні системи та технології, Основи теорії мовної комунікації, Психологія спілкування
2) супутні дисципліни	–	Безпека життєдіяльності та цивільний захист
3) наступні дисципліни	–	Когнітивістика
14. Мова вивчення дисципліни	–	Українська

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного, демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 15. Здатність виконувати конституційний обов'язок щодо захисту Вітчизни, незалежності територіальної цілісності України.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань у різних сферах професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПР 2. Ефективно працювати з інформацією, добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПР 3. Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПР 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПР 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПР 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та навчання.

ПР 20. Виявляти навички і уміння, необхідні для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності територіальної цілісності України.

***Після завершення вивчення дисципліни
здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:***

1. Знання
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти, терміни, основні поняття, принципи, концепції, нормативні та теоретичні положення)</i>
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:
1.1) - основні поняття, категорії та концепції гуманітарної безпеки;
1.2) - нормативно-правові та концептуальні засади гуманітарної безпеки, зокрема положення законодавства України у сфері національної безпеки та міжнародні документи (концепції сталого розвитку тощо)
1.3) - філософські, ціннісні та світоглядні підходи до розуміння безпеки як гуманітарної проблеми;
1.4) - основні гуманітарні засоби забезпечення безпеки: освіти, культуру, філософію, етику, критичне мислення, громадянську відповідальність;
1.5) - базові теорії ідентичності, мультикультуралізму та політики ідентичності, їх роль у формуванні гуманітарної безпеки;
1.6) - поняття історичної та культурної пам'яті, ментальності та менталітету як чинників гуманітарної безпеки;
1.7) - основні характеристики громадянського суспільства та його інститутів у контексті політики безпеки;
1.8) - принципи функціонування інформації та інформаційного простору, ключові загрози інформаційній безпеці (маніпуляція, пропаганда, інформаційні війни);
1.9) - основи дослідницької практики прогнозування та проектування у сфері гуманітарної безпеки, базові підходи до аналізу, сценарного мислення та гуманітарного проектування.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене; пояснювати факти, поняття, принципи; встановлювати зв'язки; прогнозувати наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) - гуманітарну безпеку як багатовимірну соціокультурну та ціннісно-смыслову проблему сучасного суспільства;
2.2) - взаємозв'язок між гуманітарною безпекою, освітою, культурою, мовою, філософією та формуванням гуманності й критичного мислення;
2.3) - роль ідентичності, історичної та культурної пам'яті, ментальності у забезпеченні гуманітарної безпеки в умовах мультикультурного середовища;
2.4) - місце громадянського суспільства та його інститутів у політиці гуманітарної безпеки;
2.5) - вплив інформаційного простору, медіа та комунікаційних практик на гуманітарну й інформаційну безпеку;
2.6) - логіку та значення прогнозування і проектування в аналізі гуманітарних ризиків і можливостей розвитку суспільства.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати здобуті знання та вміння для розв'язання практичних завдань у стандартних і нестандартних ситуаціях)</i>
3.1) - понятійно-категоріальний апарат гуманітарної безпеки для аналізу актуальних соціальних, культурних та політичних процесів;
3.2) - принципи гуманітарної безпеки при оцінюванні освітніх, культурних та інформаційних практик;
3.3) - навички критичного мислення та аргументації для аналізу публічних дискурсів, медіаматеріалів і суспільних нарративів;
3.4) - здобуті знання для аналізу проблем ідентичності, мультикультуралізму та громадянської взаємодії;
3.5) - базові підходи до прогнозування та проектування гуманітарних ініціатив і рішень як безпекових проблем.

4. Аналіз <i>(здатність розкласти інформацію на складові, встановлювати зв'язки між ними, виявляти логіку, суперечності та ризики)</i>
4.1) - аналізувати гуманітарні загрози та ризики в соціальному, культурному, політичному й інформаційному просторах;
4.2) - аналізувати процеси формування ідентичності, політики пам'яті та їхній вплив на гуманітарну безпеку;
4.3) - аналізувати роль інститутів громадянського суспільства в забезпеченні гуманітарної безпеки;
4.4) - аналізувати інформаційні потоки, медіадискурси та практики маніпуляції в контексті інформаційної безпеки;
4.5) - аналізувати існуючі підходи та моделі гуманітарної безпеки з погляду їхніх можливостей і обмежень.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати елементи знань у цілісні моделі, формулювати узагальнення та нові підходи)</i>
5.1) - інтегрувати знання з філософії, культури, мовознавства, політології, історії та інформаційної сфери для цілісного розуміння гуманітарної безпеки;
5.2) - формулювати узагальнені висновки щодо стану та перспектив гуманітарної безпеки в сучасному суспільстві;
5.3) - поєднувати аналітичні результати у цілісні концептуальні схеми та гуманітарні моделі;
5.4) - розробляти базові підходи до гуманітарного проектування з урахуванням ціннісних, соціальних та інформаційних чинників.
6. Оцінювання <i>(здатність здійснювати обґрунтовану оцінку значущості, ефективності та доцільності ідей, рішень і практик)</i>
6.1) - оцінювати гуманітарні процеси, політики та практики з позицій ціннісної, соціальної та гуманістичної доцільності;
6.2) - визначати ефективність освітніх, культурних, релігійних та інформаційних засобів у забезпеченні гуманітарної безпеки;
6.3) - критично оцінювати інформаційні повідомлення, медіаконтент і публічні наративи з погляду їхнього впливу на гуманітарну безпеку;
6.4) - обґрунтовувати власні судження щодо гуманітарних ризиків і пріоритетів розвитку суспільства.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нових ідей, моделей, проєктів і продуктів у гуманітарній сфері)</i>
7.1) - формулювати власні позиції та аргументовані міркування з проблем гуманітарної безпеки;
7.2) - розробляти прості гуманітарні проєкти, концепції або пропозиції, спрямовані на посилення гуманітарної безпеки;
7.3) - створювати аналітичні матеріали, презентації та письмові роботи з використанням гуманітарно-безпекового підходу;
7.4) - застосовувати критичне та креативне мислення для вироблення альтернативних рішень у складних гуманітарних ситуаціях.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1.

Безпека як гуманітарна проблема.

Ключові поняття гуманітарної безпеки. Закон України «Про національну безпеку». Концепція сталого розвитку ООН.

Тема 2.

Засоби гуманітарної безпеки.

Феномен сучасної освіти. Духовність, філософія, гуманність. Критичне мислення: логіка та практика аргументації.

Тема 3.

Ідентичність як безпека і мультикультуралізм.

Філософія ідентичності: від усвідомлення самості до реалізації громадянина. Історична та культурна пам'ять. Ментальність та менталітет в діалозі культур.

Тема 4.

Політика безпеки та громадянське суспільство.

Політика пам'яті та політична нація. Ідеології та громадянське суспільство. Роль інститутів громадянського суспільства в гуманітарній безпеці.

Тема 5.

Інформація та інформаційна безпека.

Принципи функціонування інформації. Соціальні мережі та сучасні ЗМІ: світоглядні маніпуляції, пропаганда, інформаційні війни. Аналітика та проєкція інформаційної безпеки.

Тема 6.

Дослідницька практика прогнозування та проєктування в сфері гуманітарної безпеки.

Сучасні світоглядно-ціннісні моделі: аналіз, конструювання, потенціал. Гуманітарна безпека: прогнозування проєктів. Гуманітарна безпека: парадигмальне проєктування.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
			Лекції	Практ.	Лабор.	Ін.зав.		СРС	Лекції	Прак.	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

1.	Безпека як гуманітарна проблема	6		6	-	-	9	-	-	-	-	-	-
2.	Засоби гуманітарної безпеки	6		6	-	-	9	-	-	-	-	-	-
3.	Ідентичність як безпека і мультикультуралізм	6		6	-	-	9	-	-	-	-	-	-
4.	Політика безпеки та громадянське суспільство.	6		6	-	-	9	-	-	-	-	-	-
5.	Інформація та інформаційна безпека	6		6	-	-	9	-	-	-	-	-	-
6.	Дослідницька практика прогнозування та проєктування в сфері гуманітарної безпеки	6		6			9						
7.	Усього	90		36			54						

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (практичні заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани практичних занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

У процесі вивчення навчальної дисципліни застосовуються такі методи навчання:

- лекційні заняття з елементами проблемного викладу та дискусії;
- семінарські (практичні) заняття, що передбачають обговорення ключових понять і проблем гуманітарної безпеки;
- аналіз кейсів (соціальних, культурних, політичних та інформаційних ситуацій);
- дискусії, дебати, круглі столи з актуальних питань гуманітарної безпеки;
- робота з нормативно-правовими та концептуальними документами (національними та міжнародними);
- аналіз медіаматеріалів і публічних дискурсів з позицій критичного мислення;
- проєктні та дослідницькі завдання, спрямовані на прогнозування й гуманітарне проєктування;
- самостійна робота здобувачів вищої освіти з фаховими джерелами та інформаційними ресурсами.

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється у таких формах:

- усне опитування та участь у дискусіях під час аудиторних занять;
- виконання письмових аналітичних завдань і тестових робіт;
- підготовка та захист презентацій, есеїв або аналітичних доповідей;

- виконання індивідуальних та групових проєктних завдань;
- оцінювання результатів самостійної роботи.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку (відповідно до навчального плану) та може включати:

- тестові завдання;
- письмові відповіді на теоретичні та проблемні питання;
- усну співбесіду або захист підсумкової (ІНДЗ) роботи.

6. Схема нарахування балів

6.1. Шкала оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною накопичувальною шкалою та шкалою ЄКТС (табл. 6.1).

Таблиця 6.1.

Співвідношення оцінок за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС, критеріїв оцінювання та рівнів компетентності здобувачів вищої освіти

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)
82-89	B	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)
74-81	C	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок	

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності
64-73	D	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)
60-63	E	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні	
35-59	FX	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)
0-34	F	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	

Оцінки А, В, С, D, E вважаються позитивними, а FX та F – негативними.

Така система дозволяє здійснювати оцінювання знань більш гнучко, об'єктивно і сприяє систематичній та активній самостійній роботі здобувачів вищої освіти упродовж усього навчання, забезпечує змагальність між здобувачами вищої освіти в навчанні, стимулює виявлення і розвиток їхніх творчих здібностей.

6.2. Схема нарахування балів

Нарахування здобувачам вищої освіти балів за результатами навчання здійснюється за наведеною на рис. 2.1 схемою, яка визначає максимально можливу кількість балів на підставі результатів навчання за формами навчання, освітнього процесу і контролю.

6.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час практичних занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Barnett, M. "Humanitarianism, Security, and Paradox of Protection." In *Humanitarianism in Question*, edited by Michael Barnett and Thomas G. Weiss, Cornell University Press, 2008, pp. 115–134.
2. Beerli, Monique J., and Fabrice Weissman. "Humanitarian Security Manuals: Neutralising the Human Factor in Humanitarian Action." *Saving Lives and Staying Alive: Humanitarian Security in the Age of Risk*, edited by Antonio Donini, Overseas Development Institute, 2016, pp. 71–81.
3. Floridi, L. *The Philosophy of Information*. Oxford University Press, 2011. 405 p.
4. Hamilton, J. T. *Security: Politics, Humanity, and the Philology of Care*. Princeton University Press, 2013, 336 p.
5. Hansen, H, Zehnpfennig, B. (Ed.). *Die Prägung von Mentalität und politischem Denken durch die Erfahrung totalitärer Herrschaft*. Nomos, 2016. <https://doi.org/10.5771/9783845238845>
6. Honneth, A. *Kampf um Anerkennung. Zur moralischen Grammatik sozialer Konflikte*. Suhrkamp, 1992. 341 S.
7. Kastner, J., Susemichel, L. *Identitätspolitik: Konzepte und Kritiken in Geschichte und Gegenwart der Linken*. 3. Aufl., Unrast, 2022. 152 S.
8. Kreibich, R. *Zukunftsforschung: Arbeitsberichte zur angewandten Zukunftsforschung*. Springer VS, 2006. 23 S.
9. Mudrakov, V. 2023. «Ідентичнісні маркери писемності: методологічний інструментарій досліджень війни ідентичностей». *Філософія та політологія в контексті сучасної культури* 15 (1), 31-37. <https://doi.org/10.15421/352304>.
10. Nachrichtendienst des Bundes (NDB). *Methoden zur Früherkennung und Antizipation – Handbuch*. 2024. 189 S.
11. Бистрицький Є., Пролєєв С., Лозниця С., Зимовець Р., Кобець Р., Білий О. *Національна ідентичність і громадянське суспільство: колект. монографія*. Київ, Дух і Літера, 2021, 464 с.
12. Костенко Л. *Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала*. Київ, Либідь, 1999, 64 с.
13. Лір, Євген, та інші. *Культурна експансія*. Глибока, Твоя Підпільна Гуманітарка, 2023, 240 с.
14. Мудраков, В. «Гуманітарна безпека: від проблем галузевого визначення до особливостей дидактичної визначеності». *Феномен безпеки: соціально-гуманітарні виміри*, за науковою редакцією Віталія Мудракова, Хмельницький, ФОП Мельник А. А., 2022, с. 309–331. <https://elar.khmn.edu.ua/handle/123456789/12513>
15. Мудраков, В., Лютко, Н., і Гапченко, О. «Гуманітарна безпека як освітній проект». *Філософія освіти. Philosophy of Education*, вип. 30, № 2, березень 2025, с. 56–70. <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-2-4>.
16. Мудраков, В., Поліщук О. «Деякі міркування щодо проблем ідентичності та гуманітарної безпеки». *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*, № 2 (30), 2019, с. 31–36. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.30.14419>
17. Надурак, В. «Критичне мислення: поняття та практика». *Філософія освіти. Philosophy of Education*, вип. 28, вип. 2, Лютий 2023, с. 129-47, <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2022-28-2-7>
18. Онищенко, О., Горювий, В., Попик В. *Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу*

влади та громадянського суспільства., Національна академія наук України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2014, 260 с.

19. Половинчак, Ю. *Сучасне інформаційно-комунікаційне середовище як простір трансформації української національної ідентичності*. За науковою редакцією В. Горového, Національна академія наук України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2017, 372 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Butler, J. *Frames of War: When Is Life Grievable?* Verso, 2009. 193 p.
2. Fisher, A. *Critical Thinking. An Introduction*. Cambridge and New York: Cambridge University Press. 2001. 249 p.
3. Fukuyama, F. *Identity: The Demand for Dignity and the Politics of Resentment*. Farrar, Straus and Giroux, 2018. 240 p.
4. Honneth, A. *Das Recht der Freiheit. Grundriß einer demokratischen Sittlichkeit*. Suhrkamp, 2011.
5. Mudrakov, V. Методологічно-ціннісні аспекти дослідження ідентичності. Особливості філософського визначення патріотизму. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*, 4(1), 2021, 29-37. <https://doi.org/10.15421/342104>
6. Mudrakov, V., Pavlyk, O., Dudchenko, V., Napchenko, O. "Ukrainian Orthodox: National Identification of Churches During the Russian-Ukrainian War". *Annals of the University of Bucharest. Political Science Series*, vol. 24, no. 2, May 2022, pp. 177-10, <https://doi.org/https://doi.org/10.54885/AUB-SP-YBDE7461>.
7. Mudrakov, V., Napchenko, O., Kozachenko, S. "Common Sense as Identity Health: Toward a Reflection on the Russian-Ukrainian War." *Philosophy, Economics and Law Review*, vol. 3, no. 2, 2023, pp. 25–33. <https://doi.org/10.31733/2786-491X-2023-2-25-33>
8. Горова, С. *Особа в інформаційному суспільстві: виклики сьогодення*. За науковою редакцією О. С. Онищенко, Національна академія наук України, Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, 2017, 452 с.
9. Мудраков, В., Лютко, Н., Павлик О. «„Людяне“ та „ідеологічне“: до осмислення російсько-української війни в категоріях ідентичності». *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*, вип. 2, Жовтень 2024, с. 106-14, <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-2-106-114>.
10. Феномен безпеки: соціально-гуманітарні виміри: колект. монографія / за заг. наук. ред. Віталія Мудракова. Хмельницький: ФОП Мельник А.А., 2022. 332 с. <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/12513>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. United Nations – Офіційний сайт ООН. <https://www.un.org>
2. UNESCO – Організація ООН з питань освіти, науки і культури <https://www.unesco.org>
3. Council of Europe – Рада Європи <https://www.coe.int>
4. European External Action Service – Європейська служба зовнішніх дій (EEAS) <https://www.eeas.europa.eu>